

УДК 343.13

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.64>

ПІДСТАВИ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ВІДСТОРОНЕННЯ ВІД ПОСАДИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

*Ісланкін С.М.,**старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін**Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ**ORCID ID: 0000-0002-0864-2679*

Ісланкін С.М. Підстави та процесуальний порядок відсторонення від посади в кримінальному процесі.

У науковій статті ґрунтовно досліджені правові та фактичні підстави застосування заходу забезпечення кримінального провадження у вигляді відсторонення від посади. Зроблено висновок, що правовими підставами є - ухвала слідчого судді чи суду про відсторонення від посади; рішення Президента України щодо відсторонення від посади осіб, які ним були призначені; рішення Вищої ради правосуддя щодо тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності, а фактичними підставами виступають - необхідність припинення кримінального правопорушення, припинення або запобігання протиправній поведінці підозрюваного чи обвинуваченого, який, перебуваючи на посаді, може знищити чи підробити речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, незаконними засобами впливати на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином. Особливо досліджено правові підстави для винесення ухвали слідчого судді чи суду про відсторонення від посади. Зроблено висновок про недосконалість регламентації правових підстав для прийняття рішення про відсторонення від посади іншими суб'єктами - Президентом України та Вищою радою правосуддя. Досліджено процесуальний порядок відсторонення від посади на підставі ухвали слідчого судді та окремо проаналізовано його складові, а саме: звернення з клопотанням про відсторонення від посади до слідчого судді; розгляд клопотання про відсторонення особи від посади; постановлення ухвали слідчим суддею за наслідками розгляду клопотання; виконання ухвали слідчого судді. На підставі аналізу рішень слідчих суддів досліджено проблемні питання, що виникають під час розгляду слідчим суддею клопотань про застосування відсторонення від посади. Зроблено висновки, що задля забезпечення дотримання принципу правової визначеності є необхідним внесення відповідних змін до

КПК України, що регламентують процесуальний порядок застосування відсторонення від посади Президентом та Вищою радою правосуддя.

Ключові слова: відсторонення від посади, захід забезпечення кримінального провадження, підстави застосування, процесуальний порядок застосування, слідчий суддя.

Islankin S.M. Grounds and procedural procedure of dismissal from the post in criminal proceedings.

In the scientific article, the legal and factual grounds for the application of the measure to ensure criminal proceedings in the form of dismissal from the post have been thoroughly investigated. It is concluded that there are legal grounds - the decision of the investigating judge or court on dismissal from the post; the decision of the President of Ukraine on dismissal from the post of persons appointed by him; the decision of the Supreme Council of Justice on temporary dismissal of the judge from the exercise of justice in connection with bringing to criminal responsibility, and the actual grounds are the necessity to stop criminal offense, to stop or prevent the unlawful behavior of the suspect or accused, who, while in office, can destroy or make up the things and documents that are important for the pre-trial investigation, to influence witnesses and other participants in criminal proceedings or to prevent criminal proceedings in other ways. The legal grounds for dismissal were separately investigated by the investigating judge or the dismissal court. The conclusion was drawn on the lack of regulation of legal grounds for the decision to dismiss other actors - the President of Ukraine and the Supreme Council of Justice.

The procedural order of dismissal from the post was examined on the basis of the decision of the investigating judge and separately analyzed its components, namely: Appeal with the request to dismiss from the post to the investigating judge; consideration of the request to dismiss the person from the post; resolution of the decision of the investigating judge on the results of the examination of the petition; execution of the decision of the investigating judge. On the basis of the analysis

of the decisions of the investigating judges, the problem issues arising during the examination of the investigating judge to the application of dismissal from the post were investigated. It is concluded that in order to ensure compliance with the principle of legal definition it is necessary to introduce appropriate changes to the CPC of Ukraine, which regulate the procedural order of application of dismissal from office by the President and the Supreme Council of Justice.

Key words: dismissal from office, measures to ensure criminal proceedings, grounds for application, procedural procedure of application, investigating judge

Постановка проблеми. З прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) [1], Україна стала на шлях демократизації вітчизняного законодавства та почала впроваджувати міжнародні та європейські цінності, принципи та стандарти щодо захисту прав людини. КПК України перед фахівцями та науковцями у галузі кримінального процесу поставив цілу низку практичних та теоретичних проблем, що потребують досить ґрунтовного аналізу та теоретичного усвідомлення. Серед чисельних новел кримінального процесу надзвичайної уваги заслуговує відсторонення від посади, під час якого суттєво обмежуються конституційні права, зокрема ті, що регламентовані законодавцем в ст. 38 та ст. 43 Конституції України [2].

Стан опрацювання проблематики. Значний внесок у дослідженні теоретичних питань, пов'язаних з проблемами застосування відсторонення від посади зробили такі науковці як В.І. Фаринник, С.В. Завада, Р.Д. Арланова, Ю.М. Дьомін, Л.М. Лобойко, О.Ю. Татаров, В.Т. Нор, О.Г. Шило та ін. Незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, питання вдосконалення інституту відсторонення від посади не втрачає свою актуальність, зокрема і питання щодо підстав та процесуального порядку застосування вищезначеного заходу забезпечення кримінального провадження.

Метою статті є новий науковий результат щодо підстав та процесуального порядку застосування відсторонення від посади.

Виклад основного матеріалу. Підстави застосування відсторонення від посади на сьогодні законодавцем не чітко визначено в кримінальному процесуальному законі, що не сприяє дотриманню принципу правової визначеності та може призвести до порушення прав, які охороняються Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (далі – ЄКПЛ), Конституцією України та КПК України.

Згідно з визначеннями, що надаються в тлумачних словниках, «підстава - це головне, на чому базується, ґрунтується що-небудь. Те, чим

пояснюються, виправдовуються вчинки, поведінка і т. ін. кого-небудь» [3].

Наразі, відповідно до чинного кримінального процесуального законодавства, *правовими підставами обмеження права на працю під час застосування заходу забезпечення кримінального провадження у вигляді відсторонення від посади* є: 1) ухвала слідчого судді чи суду про відсторонення від посади (ч.2 ст. 154 КПК України); 2) рішення Президента України щодо відсторонення від посади осіб, які ним були призначені (ч.3 ст.154 КПК України); 3) рішення Вищої ради правосуддя щодо тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності (ч.1 ст. 155-1 КПК України)

Регламентація в ч. 2 ст. 154 КПК України додаткових правових підстав застосування відсторонення від посади узгоджується зі ст.132 КПК, в якій зазначено, що «заходи забезпечення кримінального провадження застосовуються на підставі ухвали слідчого судді або суду, за винятком випадків, передбачених цим Кодексом».

Фактичними підставами відсторонення від посади відповідно до ст. 157 КПК України є необхідність : припинення кримінального правопорушення, припинення або запобігання протиправній поведінці підозрюваного чи обвинуваченого, який, перебуваючи на посаді, може знищити чи підробити речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, незаконними засобами впливати на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином.

Правовою підставою для винесення ухвали слідчого судді чи суду про відсторонення від посади є окрім відповідного клопотання прокурора, слідчого за погодженням з прокурором або клопотання Генерального прокурора або заступника Генерального прокурора - керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (у разі виникнення необхідності відсторонення від посади Голови Національного агентства з питань запобігання корупції чи його заступника) що повинно відповідати вимогам ст. 155 КПК України ще і доведення, як того вимагає ст. 132 КПК України, дізнавачем, слідчим, прокурором того, що: 1) існує обґрунтована підозра щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження; 2) потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи, про який ідеться в клопотанні слідчого, дізнавача, прокурора; 3) може бути виконане завдання, для виконання якого слідчий, дізнавач, прокурор звертається із клопотанням а також доведеність вищеперерахованих нами фактичних підстав за-

стосування заходу забезпечення кримінального провадження у вигляді відсторонення від посади, як того вимагає ст. 157 КПК України.

Що стосується правових підстав для прийняття рішення про відсторонення від посади іншими суб'єктами - Президентом України та Вищою радою правосуддя, на нашу думку вони потребують конкретизації, адже законодавець в ст. ст. 155, 155-1 КПК України та в ст. 63 ЗУ «Про Вищу раду правосуддя» [4] зазначив лише що такі рішення приймаються Президентом України на підставі клопотання прокурора про відсторонення особи від посади до органів державної влади та Вищою радою правосуддя на підставі клопотання Генерального прокурора або його заступника про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності, а стосовно судді Вищого антикорупційного суду на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора (виконувача обов'язків Генерального прокурора), які повинні відповідати вимогам ст. 155 КПК України.

Так, і в ст. 154 і в ст. 155-1 КПК України йдеться про те, що такі клопотання розглядаються в порядку визначеному законодавством, проте якщо порядок щодо тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя передбачено в ЗУ «Про вищу раду правосуддя», то окремого порядку для відсторонення від посади Президентом України на сьогодні не існує.

Оскільки ст. 132 КПК України визначає загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження незалежно від того, хто буде приймати таке рішення, вважаємо що і Президент України і Вища рада правосуддя як і слідчий суддя чи суд не мають права застосовувати вищезазначений захід забезпечення кримінального провадження якщо прокурор не доведе наявності підстав, перерахованих в ст. 132 КПК України.

Що стосується фактичних підстав, що передбачені в ст. 157 КПК України, на нашу думку вони обов'язково повинні бути доведені відповідними ініціаторами застосування відсторонення від посади під час розгляду клопотання, попри те, що законодавець в ч. 1 ст. 157 КПК України серед суб'єктів, які розглядають клопотання про відсторонення від посади передбачив лише слідчого суддю та суд, не зазначивши Президента України та Вищу раду правосуддя.

Пропонуємо розглянути в статті більш детально процесуальний порядок відсторонення від посади саме на підставі ухвали слідчого судді, як такий що найчастіше застосовується наразі на практиці. Системний аналіз кримінального процесуального законодавства та рішень слідчих суддів в Єдиному державному реєстрі судових рішень дозволив представити цей процесуальний порядок наступним чином:

1) звернення з клопотанням про відсторонення від посади до слідчого судді. За загальним правилом застосування заходів забезпечення кримінального провадження, а також враховуючи вимоги ст. ст. 154 та 155 КПК України, з таким клопотанням до слідчого судді може звернутися слідчий або слідчий із погодженням з прокурором. У разі звернення з клопотанням про відсторонення особи від посади органів державної влади, зазначених у ч. 3 ст. 154 КПК – лише прокурор, а про відсторонення від посади Голови Національного агентства з питань запобігання корупції або його заступника - Генеральний прокурор або заступник Генерального прокурора - керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Відсутність серед суб'єктів звернення до слідчого судді дізнавача, пов'язано з тим, що застосовувати вищезазначений захід забезпечення кримінального провадження згідно з ч. 1 ст. 154 КПК України є можливим лише щодо осіб, які підозрюються чи обвинувачуються у вчиненні злочинів, досудове розслідування по яким здійснює виключно слідчий, а не дізнавач. Отже, попри те, що відповідно до ст. 40-1 КПК України дізнавач може звертатися за погодженням із прокурором до слідчого судді з клопотаннями про застосування будь-яких заходів забезпечення кримінального провадження він не уповноважений законом на звернення з клопотанням до слідчого судді про застосування відсторонення від посади.

Звернення слідчого чи прокурора до слідчого судді повинно здійснюватися лише за наявності фактичних підстав застосування вищезазначеного заходу забезпечення кримінального провадження.

Клопотання про застосування відсторонення від посади відповідно до ст. 155 КПК України повинно обов'язково містити: 1) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з яким подається клопотання; 2) правову кваліфікацію кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність; 3) виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на обставини; 4) посаду, яку обіймає особа; 5) виклад обставин, що дають підстави вважати, що перебування на посаді підозрюваного, обвинуваченого сприяло вчиненню кримінального правопорушення; 6) виклад обставин, що дають підстави вважати, що підозрюваний, обвинувачений, перебуваючи на посаді, знищить чи підробить речі і документи, які мають суттєве значення для досудового розслідування, незаконними засобами впливатиме на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджатиме кримінальному провадженню іншим чином; 7) перелік свідків, яких слідчий, прокурор вважає за необхідне допитати

під час розгляду клопотання. Недотримання вищезазначених вимог - є підставою для повернення слідчим суддею клопотання прокурору відповідно до ст. 155 КПК України.

До клопотання також додаються: 1) копії матеріалів, якими слідчий, прокурор обґрунтовує доводи клопотання; 2) документи, які підтверджують надання підозрюваному, обвинуваченому копій клопотання та матеріалів, що обґрунтовують клопотання; 3) витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, в рамках якого подається клопотання.

Зазначене клопотання подається до місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, а в кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, віднесених до підсудності Вищого антикорупційного суду, - до Вищого антикорупційного суду;

2) *розгляд клопотання про відсторонення особи від посади.* Такий розгляд здійснюється слідчим суддею не пізніше трьох днів з дня його надходження до суду за участю слідчого та/або прокурора та підозрюваного чи обвинуваченого, його захисника. Під час розгляду клопотання слідчий суддя, суд має право за клопотанням сторін кримінального провадження або за власною ініціативою заслухати будь-якого свідка чи дослідити будь-які матеріали, що мають значення для вирішення питання про відсторонення від посади.

Під час розгляду клопотання слідчий чи прокурор повинен відповідно до ст. 132 КПК України довести, що 1) існує обґрунтована підозра щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження; 2) потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи, про який ідеться в клопотанні слідчого, прокурора; 3) може бути виконане завдання, для виконання якого слідчий, прокурор звертається із клопотанням.

Слідчий суддя, суд повинен відмовити у задоволенні клопотання про відсторонення від посади, якщо слідчий, прокурор не доведе наявності достатніх підстав вважати, що такий захід необхідний для припинення кримінального правопорушення, припинення або запобігання протиправній поведінці підозрюваного чи обвинуваченого, який, перебуваючи на посаді, може знищити чи підробити речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, незаконними засобами впливати на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином.

При вирішенні питання про відсторонення від посади слідчий суддя, суд також зобов'язаний врахувати наступні обставини: 1) правову підста-

ву для відсторонення від посади; 2) достатність доказів, які вказують на вчинення особою кримінального правопорушення; 3) наслідки відсторонення від посади для інших осіб.

Згідно з Узагальненням ВССУ судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, підставами відмови у задоволенні клопотання про відсторонення від посади є, здебільшого, недостатність підстав для відсторонення підозрюваної особи від займаної посади, а також недоведеність існування обґрунтованої підозри у вчиненні злочину такого ступеня тяжкості, за умови вчинення якого може бути здійснено відсторонення від посади, а також недоведеність того, що потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи, про який ідеться в клопотанні слідчого [5].

Відповідно до п.3 ч.2 ст. 157 КПК України при вирішенні клопотання про відсторонення від посади слідчий суддя має врахувати також наслідки відсторонення від посади для інших осіб. На думку В.І. Фаринника, це означає, що слідчий суддя, суд мають звернути особливу увагу як на «позитивні» наслідки (зокрема, унеможливлення впливу на свідків та інших учасників кримінального провадження), так і негативні (зупинка підприємства, простій, невиплата заробітної плати) [7, 169].

Водночас спостерігаються різні підходи судів до оцінки наслідків відсторонення від посади, що також враховується під час прийняття рішення. Зокрема, С. Кирич та М. Луцький зробили висновки про те, що в кримінальних провадженнях щодо посадових осіб органів державної влади суди зазвичай доходять такого висновку: «Негативні наслідки відсторонення від посади ОСО-БА_2, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 368 КК України, не перевищують необхідність та можливість досягнення завдань у цьому кримінальному провадженні» (Ухвала слідчого судді Печерського районного суду від 11.04.2017 р. у справі №757/20709/17-к щодо відсторонення від посади державного інспектора відділу митного оформлення). На противагу вказаному підходу, в ухвалі слідчого судді Бабушкінського районного суду м. Дніпра у справі №200/18070/15-к про відмову в задоволенні клопотання про відсторонення підозрюваного від посади особи приватного права, суд зазначив: «Підозрюваний є одноосібним власником та керівником підприємства протягом тривалого часу, а тому враховуючи ті негативні наслідки, які може зумовити для інших осіб відсторонення його від посади директора товариства, що працюють у товаристві, - клопотання підлягає відхиленню». Вбачається, що негативні наслідки відсторонення від посади у ви-

гляді зупинення або припинення господарської діяльності, втрати працівника, який виконував унікальні функції, впливу на інших працівників підприємства також підлягають обов'язковій оцінці судами у процесі розгляду клопотань про відсторонення від посади. Також варто звертати увагу на наявність на утриманні у підозрюваного неповнолітніх дітей, адже відсторонення від посади зумовлює втрату джерела доходів, що має негативний матеріальний вплив на утриманців. Зазначений довід був взятий до уваги, зокрема, у вищезгаданій ухвалі Солом'янського районного суду від 27.02.2018 р. у справі №760/4631/18, в ухвалі Красногвардійського районного суду м. Дніпра від 01.08.2018 р. у справі №204/5536/18. З аналізу ухвали Шевченківського районного суду м. Києва від 12.09.2018 р. у справі №761/34445/18 про часткове задоволення клопотання про відсторонення від посади першого заступника голови Державної служби геології та надр України вбачається, що саме наявність на утриманні у підозрюваного дитини стало основною підставою для відсторонення особи на один місяць, а не два місяці [5]. В. Завтур дотримується іншої позиції з цього питання, та вважає, що при врахуванні цієї обставини необхідно врахувати баланс приватних та публічних інтересів і переконатися у перевазі останніх. Однак, враховуючи короткочасність відсторонення, вести мову про можливі значні негативні наслідки для самого підозрюваного або членів його сім'ї не актуально. Це підтверджує і судова практика, зокрема, апеляційним судом було визнано законною та вмотивованою ухвалу слідчого судді, який приймаючи рішення про відсторонення від посади ці обставин не врахував [8];

3) *постановлення ухвали слідчим суддею за наслідками розгляду клопотання*. Будь яка ухвала слідчого судді повинна відповідати вимогам ст. ст. 371, 372 КПК України та складатися з: 1) вступної частини із зазначенням: дати і місця її постановлення; назви та складу суду, секретаря судового засідання; найменування (номера) кримінального провадження; прізвища, ім'я і по батькові підозрюваного, обвинуваченого, року, місяця і дня його народження, місця народження і місця проживання; закону України про кримінальну відповідальність, що передбачає кримінальне правопорушення, у вчиненні якого підозрюється, обвинувачується особа; сторін кримінального провадження та інших учасників судового провадження; 2) мотивувальної частини із зазначенням: суті питання, що вирішується ухвалою, і за чиєю ініціативою воно розглядається; встановлених судом обставин із посиланням на докази, а також мотивів неврахування окремих доказів; мотивів, з яких суд виходив при постановленні ухвали, і положення закону, яким він керувався; 3) резолютивної частини із зазначенням: висновків суду;

строку і порядку набрання ухвалою законної сили та її оскарження.

Ухвала слідчого судді про відсторонення від посади повинна також згідно зі ст. 157 КПК України додатково містити: 1) мотиви застосування або відмови у задоволенні клопотання про відсторонення від посади; 2) перелік документів, які посвідчують обіймання особою посади та які підлягають поверненню особі або вилученню на час відсторонення від посади; 3) строк відсторонення від посади, який не може становити більше двох місяців; 4) порядок виконання ухвали.

Однак, аналіз ухвал слідчих суддів в Єдиному державному реєстрі судових рішень дозволив зробити висновок, що з більшості ухвал є незрозумілим, які саме мотиви були у слідчого судді при прийнятті рішення про задоволення та про відмову в задоволенні клопотань про відсторонення. Найчастіше суди обмежуються таким формулюваннями: «Слідчий довів наявність достатніх підстав вважати, що такий захід як відсторонення від посади необхідний для запобігання протиправній поведінці підозрюваного, який перебуваючи на посаді, може незаконними засобами впливати на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином. Перебування на займаній посаді сприяло вчиненню цього кримінального правопорушення, може негативно впливати на перебіг досудового розслідування (тиск на свідків, підробка або знищення доказів, використання службового становища)». Подібні висновки та твердження заперечувального характеру або з використанням частки «не» у потрібному місці судді застосовують для відхилення клопотань про відсторонення від посади. Як наслідок, для учасників залишається незрозумілим, які саме докази або їх відсутність відіграли вирішальну роль у процесі розгляду клопотань про відсторонення та прийнятті рішень за результатами розгляду [6];

4) *виконання ухвали слідчого судді*. Відповідно до ч. 4 ст. 157 КПК України, ухвала слідчого судді про застосування або про відмову у застосуванні відсторонення від посади підлягає негайному виконанню в порядку, передбаченому для виконання судових рішень, а надіслання копії ухвали особі, яка звернулася з відповідним клопотанням, підозрюваному чи обвинуваченому, іншим заінтересованим особам повинно бути здійснено не пізніше дня, наступного за днем її постановлення.

Висновки: 1) правовими підставами обмеження права на працю під час застосування заходу забезпечення кримінального провадження у вигляді відсторонення від посади є: ухвала слідчого судді чи суду про відсторонення від посади; рішення Президента України щодо відсторонення від посади осіб, які ним були призначені; рішення Вищої ради правосуддя щодо тимчасового відсто-

ронення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності; 2) фактичними підставами відсторонення від посади є необхідність: припинення кримінального правопорушення, припинення або запобігання протиправній поведінці підозрюваного чи обвинуваченого, який, перебуваючи на посаді, може знищити чи підробити речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, незаконними засобами впливати на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином; 3) процесуальний порядок застосування відсторонення від посади на сьогодні є наступним: звернення з клопотанням про відсторонення від посади до слідчого судді; розгляд клопотання про відсторонення особи від посади; постановлення ухвали слідчим суддею за наслідками розгляду клопотання; виконання ухвали слідчого судді; 4) задля забезпечення дотримання принципу правової визначеності є необхідним внесення відповідних змін до КПК України, що регламентують підстави та процесуальний порядок застосування відсторонення від посади іншими суб'єктами - Президентом України та Вищою радою правосуддя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. No 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n384> (дата звернення 10.04.2022).
2. Конституція України: закон України від 28.06.1996 р. No254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 10.04.2022).
3. Академічний тлумачний словник української мови URL : <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%B0> (дата звернення – 10.04.2022).
4. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> (дата звернення – 10.04.2022).
5. Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Вищий спеціалізований суд. Витяг від 07.02.2014 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001740-14?find=1&text> (дата звернення 10.04.2022).
6. Кирич С., Луцький М. Відсторонення від посади: нові підходи для заперечення та оскарження URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/vidstoronennya-vid-posadi-novi-pidhodi-dlya-zaperechennya-ta-oskarzhennya.html> (дата звернення 10.04.2022).
7. Фаринник В. І. Відсторонення від посади: кримінальний процесуальний аспект. Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). 2014. № 2. С. 162–171.
8. Завтур В. А. Розгляд та вирішення слідчим суддею клопотання про відсторонення від посади: питання предмета доказування. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/47666/1/%D0%9D%D0%90%D0%A3%D0%9A%D0%9E%D0%92%D0%95%20%D0%97%D0%90%D0%91%D0%95%D0%97%D0%9F%D0%95%D0%A7%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF_p100-102.pdf (дата звернення 10.04.2022).